

Opiskelijan tehostettu ohjaus verkossa. Kokemuksia erityispedagogiikan perusopintojen tsemppiryhmästä.

Sanna Uotinen. Tammikuu 2015. Opinto-ohjaajan koulutus

Tässä artikkelissa tarkastellaan verkon kautta tapahtuvaa opiskelun ohjausta avoimessa yliopistossa. Vapaaehtoiset opiskelijat osallistuivat tsemppiryhmään, joka kesti yhden lukuvuoden. Ryhmän tarkoituksena oli antaa opiskelijalle tehostettua tukea opiskeluun ja mahdollistaa myös opiskelijoiden välisen kohtaamisen ja vertaisvuorovaikutuksen.

Johdanto

Etäopiskelu, joka tänä päivänä on pitkälti verkkovälitteistä opiskelua, näyttää tulleen pysyväksi osaksi opiskelutarjontaa. Yle uutisoi 2.1.2015, että yhä useampi nuori löytää yliopiston opintojen pariin verkkokurssien kautta. Vaikka erilaiset oppimisympäristöt ovat osa nykyisiä opiskelukonteksteja, on tieto- ja viestintäteknologian pedagoginen ja tarkoituksenmukainen käyttö vaihtelevaa (Häkkinen, Silander & Rautiainen 2013, 139). Sopivia malleja etsitään ja kokeillaan, mikä näkyy myös etäohjauksen käytänteissä. Verkko-ohjauksessa ja -opetuksessa on keskeistä, että opettajalla on riittävät verkkopedagogiset taidot ja että hän on tietoinen verkkoympäristön mahdollisuuksista ja rajoituksista (Ladonlahti, Uotinen, Mykkänen, Böök & Saurén 2013, 56). Vaikka opetuksen periaatteet säilyvät samoina kuin kasvokkain annettavassa opetuksessa, ei opetusta voi sellaisenaan siirtää verkkoon, vaan on mietittävä vaihtoehtoisia tapoja toimia verkkoympäristöä hyödyntäen (Löfström & Nevgi 2009). Sama pätee varmasti myös opintojen ohjaukseen. Tarve opiskelijan tuki- ja ohjauspalveluille verkko-opiskelussa on selkeä. Englannin avoimen yliopiston kokemukset osoittavat, että opiskelijat haluavat etäopiskeluunsa tukea ja ohjausta, ohjauksen avulla opintojen keskeyttäminen vähenee sekä, koska oppiminen etenee prosessina, sitä tukee erityisesti tuutorointi (Suominen & Nurmela 2011, 31). Verkkovälitteisessä etäopiskelussa ohjauksella on tärkeä rooli, koska opiskelijat tekevät opintojaan usein yksin ja myös maantieteellisesti kaukana muista opiskelijoista.

Jyväskylän yliopiston avoin yliopisto on kehittänyt etäopiskelua ja verkkovälitteistä opiskelua systemaattisesti vuosien ajan. Jyväskylän yliopiston avoin yliopisto järjestää Jyväskylän yliopiston opetussuunnitelmien mukaisia yliopisto-opintoja noin 50 eri oppiaineessa.

Valittavana on perus- ja aineopintokokonaisuuksia sekä yksittäisiä opintojaksoja. Jyväskylän avoimen yliopiston yhtenä arvona on oppijalähtöisyys ja elinikäinen oppiminen. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että avoin yliopisto tarjoaa aikuisopiskelijoille suunnattuja monimuotoisia opiskelumahdollisuuksia, joissa huomioidaan oppijan koulutustarve, elämäntilanne ja kokemus. (Jyväskylän yliopiston avoin yliopisto.)

Erityispedagogiikan oppiaineessa voi opiskella perusopintoja (25 op) ja aineopintoja (35 op). Perusopinnot on mahdollista suorittaa täysin verkkovälitteisesti etäopiskeluna. Opiskelu on hyvin itsenäistä ja opiskelijan valitsemista suoritustavoista riippuen se voi olla myös melko yksinäistä. Perusopintokokonaisuus jakautuu viiteen jaksoon, jotka muodostavat itsenäisen kokonaisuuden. Monissa jaksoissa on verkkokurssi-suoritusmahdollisuus, jossa korostuvat opiskelijaryhmän merkitys, vuorovaikutus ja keskustelut muiden opiskelijoiden kanssa sekä yhteistoiminnallinen opiskelu. Jaksot ovat yleensä suoritettavissa myös itsenäisesti tenttimällä tai oppimistehtävänä. Eri jaksoilla on oma vastuuopettaja eli opiskelijan näkökulmasta opettaja vaihtuu eri jaksoilla. Yksittäisellä jaksolla opiskelija voi saada vahvaa ohjausta opettajalta ja samoin yhteys toisiin opiskelijoihin voi olla tiivistä. Opiskelijan oman aktiivisuuden varassa on kuitenkin hakea henkilökohtaista ohjausta jaksojen ulkopuolella. Ohjausmahdollisuuksia korostetaan opiskelijoille, mutta kohtaamisista puuttuu pitkäkestoisuus sekä mahdollisuus kohdata muut opiskelijat sisällöllisten opetusten ulkopuolella.

Tässä artikkelissa esitellään kokeilu, jossa halukkaille erityispedagogiikan perusopinto-opiskelijoille tarjottiin mahdollisuus osallistua koko lukuvuoden jatkuvaan ohjausryhmään. Ryhmän käytössä olivat sekä opettajan että opiskelijaryhmän tuki. Ryhmän tavoitteena ei ollut yksittäisten opintojaksojen ohjaus, koska opiskelijat suorittivat opintoja vaihtelevassa järjestyksessä. Ryhmän tavoitteet olivat yleisemmällä tasolla opiskelun ja opiskelutaitojen ohjauksessa sekä ennen kaikkea vertaisryhmän kohtaamisessa. Koska opiskelijat olivat ympäri Suomea, myös ryhmä toteutettiin verkkovälitteisesti. Ryhmä nimettiin tsemppiryhmäksi.

Opiskelun etäohjaus

Ohjaus verkossa

Tiedotus, neuvonta ja ohjaus ovat toisiinsa kietoutuvia ammatillisia toimintatapoja ohjauksessa. Tiedottamisen tarkoituksena on antaa opiskelijalle hänen tarvitsemiaan tietoja. Myös neuvonnassa ohjaaja antaa sopivia toimintatapoja opiskelijalle. Ohjaus etenee vahvemmin

keskustelemalla ja ohjattava osallistuu aktiivisesti esittämiensä pulmien ratkaisemiseen. (Onnismaa 2007, 23-29.) Myös avoimessa yliopistossa ohjaus ymmärretään tiedottamisena, neuvontana ja oppimisen ohjaamisena. Lähtökohtana ohjauksessa on ns. ennakoiva ohjaus, jossa opiskelijalle tarjotaan opiskeluprosessin eri vaiheisiin tietoja ja käytännön välineitä. Niiden avulla opiskelijan odotetaan ottavan vastuu opiskelu- ja ohjausprosessista osana itseohjautuvuuden kehittymistä. (Ohjaussuunnitelma 2013, 4.)

Jyväskylän avoimessa yliopistossa ohjaus on rakennettu vahvasti verkkoon. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään niin opetuksessa kuin ohjauksessa ja opiskelijoita myös tuetaan ja ohjataan verkossa ja erilaisissa verkkoympäristöissä toimimisessa. Kaiken opiskeluun liittyvän perustiedon tulisi löytyä verkkoympäristöistä: avoimen yliopiston www-sivuilta ja Korppi- opintotietojärjestelmästä sekä oppiaineesta riippuen oppimateriaali-Kopasta ja/tai Optima-verkko-oppimisympäristöstä. Oppimateriaali-Kopan oppiaine- ja opintojaksokohtaisten sivujen merkitys ohjauksessa ja itsenäisen opiskelun tukena on avoimessa yliopistossa erityisen suuri. Ohjaus-, neuvonta- ja perehdytysmateriaaleja löytyy verkosta kirjallisessa muodossa ja yhä enemmän myös verkkotallenteina. (Ohjaussuunnitelma 2013, 13-14.)

Verkko-opiskeluun liitetään usein ajatus, että se on ajasta ja paikasta riippumatonta. Tämä harvoin pitää kuitenkaan paikkansa. Enempikin on kyse siitä, että aika ja paikka ovat edelleen läsnä, mutta ne ovat eri tavalla rajoittavina tekijöinä (Laaksonen, Matikainen & Tikka 2013, 11). Erityispedagogiikan perusopinnoissa varsinkin tiedotus ja neuvonta on rakennettu varsin systemaattisesti verkkoon. Tiedotus ja neuvonta ovat paljolti myös ajasta ja paikasta riippumatonta. Opiskelijat voivat varsin itseohjautuvasti saada vastauksia pulmiinsa verkossa annetun materiaalin avulla. Oppimateriaali-Kopasta löytyvät oppiaineen perehdytystallenteet sekä paljon muuta opiskelun ohjauksen materiaalia. Lisäksi opiskelijat voivat soittamalla tai sähköpostitse ottaa yhteyttä opettajiin milloin vain ja kysyä heitä askarruttavista asioista.

Vertaisryhmä opiskelun tukena

Opiskelijoiden vertaisryhmä voi olla tärkeässä roolissa opintojen etenemisessä. Penttinen ja Plihtari (2011) kuvailevat ohjatun vertaisryhmän merkitystä yliopisto- ja ammattikorkeakouluopiskelijoiden kokemusten kautta. Keskeisimpiä opiskelijoiden syitä osallistua ryhmään oli saada ryhmältä kannustusta opiskeluun ja opintojen edistämiseen sekä mahdollisuutta ko-

kemusten jakamiseen (Penttinen & Plihtari 2011, 57). Opiskelijat kokivat ryhmän paikaksi, jossa heidän opiskelustaan oltiin kiinnostuttu ja jossa he tulivat hyväksytyksi. Työskentelyryhmissä oli toiminnallista ja vuorovaikutteista ja vaikka vertaisten rooli oli tärkeä, myös ohjaajan motivoiva merkitys oli suuri. Ryhmässä toimiminen rytmitti opiskelua ja edesauttoi opiskelijoiden opintojen loppuun viemistä. (Penttinen & Plihtari 2011, 64–72.) Tutkijat toteavat, että opiskelijat tarvitsevat sekä toisiaan että ohjaajia, joilla on ymmärrys ryhmänohjaamisesta. Kokonaisvaltaiseen ohjaukselliseen tukeen sisältyy ymmärrys opiskelijoiden keskinäisen jakamisen merkityksestä pelkän sisältöpainotteisen opetuksen sijaan. (Penttinen & Plihtari 2011, 74.)

Nykyiset tietotekniset välineet mahdollistavat entistä paremmin myös opiskelijoiden välisen vuorovaikutuksen, vaikka opiskelu toteutetaan täysin etänä. Optima-verkkoympäristö on monipuolisesti käytössä erityispedagogiikan perusopintojen opintojaksoilla. Optimassa suoritettavat verkkokurssit sisältävät aina opiskelijoiden yhteistoiminnallista työskentelyä. Opiskelijat tekevät esimerkiksi erilaisissa pienryhmissä ryhmätöitä, joita jaetaan koko ryhmälle. Verkkokursseilla on myös keskustelutehtäviä, joissa opiskelijat ohjeistuksen mukaisesti osallistuvat keskusteluun eli kirjoittavat kommentteja keskustelualueelle. Lisäksi verkkokursseilla on keskustelutila vapaamuotoisille kommentteille. Adobe Connect (AC) on verkkokokousohjelma, joka mahdollistaa opiskelijoiden ja opettajan reaaliaikaisen kohtaamisen. AC on erityispedagogiikan perusopinnoissa vähemmän käytössä kuin Optima. Kuitenkin joillain jaksoilla käytetään AC-ohjelmaa esimerkiksi ryhmätöiden purkuun. Lisäksi AC on käytössä opintojen alussa järjestettävissä perehdytystilaisuuksissa. Opiskelijat voivat tehdä tiettyyn jaksoon liittyen tiiviistä yhteistyötä keskenään. He usein keskustelevat myös opintojen etenemisestä ja vertailevat kokemuksiaan verkkokurssin aikana. Koska myös opettaja on kurssilla tiiviisti mukana, opiskelijat kyselevät myös yleisempää opintojen ohjausta tietyn opintojakson aikana. Opintojaksojen suoritusjärjestys on vapaa, jonka vuoksi opiskelijoiden yhteys toisiinsa jää useinkin jaksokohtaiseksi.

Tehostettua ohjausta verkossa – tsemppiryhmä

Kehittämistyön suunnitelma ja tavoitteet

Erityispedagogiikan perusopinnot (25 op) koostuvat kymmenestä opintojaksosta, jotka opiskelija voi suorittaa itsenäisesti oman aikataulun mukaan ja itse valitun suoritusjärjestyksen

mukaan. Jaksoissa on vaihtoehtoisia suoritustapoja, jotka opiskelija voi myös itse valita. Opiskelijalla on paljon vapautta opiskelun etenemisessä, mikä tuo myös vastuuta opiskelijalle.

Vuosia aiemmin ohjauksen välineenä olivat säännöllisesti kokoontuvat tuutorryhmät, joihin opiskelijat saivat vapaaehtoisesti osallistua. Tuutorryhmiä kokeiltiin myös verkossa. Nämä ohjausmuodot olivat aikanaan suosittuja ja kiinteä osa opiskelua, mutta jotka kuitenkin vuosien saatossa hiipuivat ja niille ei tuntunut olevan enää kysyntää. Viime vuosina ohjaus on liittynyt alun henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman (hops) tekoon sekä kunkin jakson puitteissa tapahtuvaan ohjaukseen. On kuitenkin ilmennyt, että osa opiskelijoista toivoisi tiiviimpää ja aikataulutetumpaa opiskelua sekä mahdollisuutta tavata muita opiskelijoita. Tähän tarpeeseen suunniteltiin Tsemppiryhmä.

Tsemppiryhmän tavoitteena oli uudenlaisen ohjausmuodon kokeilu. Tarkoituksena oli tarjota erityispedagogiikan perusopinto-opiskelijoille mahdollisuus opiskella ohjatussa ryhmässä yhteisen aikataulun mukaan. Tsemppiryhmään saivat ilmoittautua kaikki halukkaat opiskelijat, jotka toivoivat tiiviimpää ohjausta ja kannustusta opintoihinsa sekä opettajalta että opiskelijaryhmältä. Tavoitteena oli, että opiskelijat innostaisivat myös toinen toisiaan ja heillä olisi mahdollisuus vuorovaikutukseen toistensa kanssa ilman tiettyyn tehtävään tai jaksoon liittyviä suorittamisen velvoitteita. Yhteisenä tavoitteena niin avoimella yliopistolla kuin opiskelijallakin tietysti oli, että opinnot tulevat tehdyksi.

Ohjauksen välineiksi suunniteltiin Optima, AC-verkkotapaamiset (Adobe Connect) ja sähköposti. Ideana oli myös, että mikäli osallistujia tulisi Jyväskylästä, myös lähitapaamiset olisivat mahdollisia. Toimin itse tsemppiryhmän vetäjänä. Oletuksena oli, että alkuvaiheen ohjaus olisi keskeisintä. Kun opiskelija huomaa selviänsä ja saaneensa opinnot hyvin vauhtiin ja haltuunsa, on luontevaa, että tällaisen yleisemmän ohjauksen tarve vähenee.

Olin rakentanut opiskelijoille yhteisen esimerkkiaikataulun opiskeluun, jota he halutessaan saivat noudattaa. Kokonaisuudessaan tsemppiryhmän toteutuksen aikataulu suunniteltiin tällaiseksi:

- syyskuu: ryhmän mainostus
- lokakuu: tsemppiryhmä koossa, ryhmän käynnistys, aikataulun ja tavoitteiden luominen ryhmän kanssa
- loka-toukokuu: ryhmäläisten kanssa työskentelyä sekä ryhmänä että yksilöittäin
- kesäkuu: kokemusten koonti, seuraavan syksyn kehittäminen.

Tsemppiryhmän toteutus ja eteneminen

Tsemppiryhmä toteutettiin lukuvuonna 2012-2013. Idea ja käynnistys tapahtuivat aika nopeasti, joten markkinointiaika jäi melko lyhyeksi. Tsemppiryhmää mainostettiin opiskelijakirjeessä, joka lähti kaikille perusopintoihin ilmoittautuneille opiskelijoille. Lisäksi tsemppiryhmästä informoitiin avoimen yliopiston www-sivuilla, joka on kaikille avoin ympäristö sekä oppimateriaali-Kopassa, joka on ns. suljettu ympäristö eli sinne pääsevät vain opintoihin ilmoittautuneet opiskelijat. Olin mukana myös Jyväskylässä järjestetyssä aloittavien opiskelijoiden erityispedagogiikan perusopintojen infotilaisuudessa, jossa kerroin tsemppiryhmästä ja sen tarkoituksesta. Syyskuun puoleen väliin mennessä opiskelijoita oli ilmoittautunut mukaan seitsemän, mutta sillä lähdettiin liikkeelle. Ryhmään ilmoittautuneet opiskelijat olivat heterogeeninen ryhmä. Mukana oli juuri ylioppilastutkinnon tehneitä sekä sitten mm. pitkään työelämässä olleita opettajia.

Olin luonut ryhmälle Optima-työtilan, jossa oli erilaista ohjauksen materiaalia, hopsia sekä mahdollisuus opiskelijoiden väliseen keskusteluun. Optima toimi myös kaiken lähetetyn sähköpostin ja muun materiaalin säilytyspaikkana. Optima-työtila avattiin 24.9. ja heti seuraavana päivänä oli ensimmäinen AC-tapaaminen, josta oli informoitu ilmoittautumisen yhteydessä. Optima-työtila oli opiskelijoiden käytössä koko lukuvuoden ajan, mutta keskeisimmiksi ohjauksen välineiksi muotoutuivat sähköposti ja AC-tapaamiset, jotka rytmittyivät lukuvuodelle (taulukko 1).

	Syyskuu	Lokakuu	Marraskuu	Joulukuu	Tammikuu	Helmi-kuu	Maalis-kuu	Huhtikuu	Toukokuu	Kesäkuu
AC-tapaamiset	25.9. Tavoitteet ja toiveet ryhmälle		8.11. Opintojen eteneminen		8.1. Kokemuks et ja opintojen eteneminen		12.3. Haasteet ja loppuunvieminen			
Sähköpostiviestit	18.9. Yhteinen viesti	5.10. Yhteinen viesti	6.11. Henk.koht. viesti jokaiselle		7.1. Yhteinen viesti	15.2. Yhteinen viesti				6.6. Yhteinen viesti: ohjeet jatsoon

TAULUKKO 1. AC-tapaamisten ja lähetettyjen ohjausviestien ajankohdat

Opiskelu alkoi henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman (hops) teolla. Keskustelimme tästä ensimmäisellä AC-tapaamisella ja sitä kautta kävimme läpi myös opiskelijoiden aikataulu- ja jatkotavoitteita. Kaikki tsemppiryhmän opiskelijat tekivät hopsin, jossa he kuvailivat omia tavoitteitaan ja haasteitaan opiskelulle, sekä aikatauluttivat oman opiskelunsa. Hops tehtiin Korppiin, mutta siirsin sen myös Optimaan, jossa se olisi opiskelijalle helpommassa paikassa jatkoseurantaa varten. Annoin jokaiselle henkilökohtaista palautetta heidän tekemästään suunnitelmasta.

Yhtenä tavoitteena oli, että Optiman kautta opiskelijoilla olisi mahdollisuus olla keskenään yhteydessä. Aika nopeasti tuli esille, että Optima-työtila ei palvellut opiskelijoiden keskinäistä yhteydenpitoa. Optiman keskustelutilaan tuli alussa muutamia viestejä opiskelijoilta ja jonkin verran virittelin myös itse keskustelua sinne, mutta se ei selvästikään ollut aktiivisessa käytössä. Optiman keskustelutila ei myöskään ollut väylänä silloin, kun opiskelijat halusivat tiedustella minulta jotain opiskeluun liittyvää. Pääasiassa opiskelijat lähestyivät minua sähköpostitse. Optima oli opiskelijoille tuttu oppimisympäristö tai se tuli tutuksi perusopintojen aikana, sillä Optima toimii opiskelun verkko-opintojen alustana.

AC-tapaamisia oli yhteensä neljä ja ne kestivät yleensä noin puoli tuntia. Ensimmäiseen AC-tapaamiseen osallistui vain kolme opiskelijaa. Muissa tapaamisissa oli osallistujia kahdesta viiteen opiskelijaa eli missään vaiheessa koko ryhmä (7 opiskelijaa) ei ollut mukana. Muistutin AC-tapaamisista aina sähköpostitse ja Optima-työtilassa. AC-tapaamisten keskeinen tavoite oli ilmoitettu etukäteen, joskin pääidea oli, että tapaamisissa edettiin opiskelijoiden tarpeiden ja toiveiden mukaan. Tapaamiset olivat ilmapiiriltään innostuneita ja opiskelijat olivat kiinnostuneita toistensa kokemuksista. Koska ryhmät olivat pieniä, se mahdollisti myös jokaisen opiskelijan tilanteen läpikäyntiä. Samat opiskelijat osallistuvat aina uudelleen AC-tapaamisiin, joten he pääsivät seuraamaan toistensa etenemistä. Kaksi opiskelijaa ei osallistunut AC-tapaamisiin koko vuotena. Opiskelijoilta ei tullut varsinaisia sisällöllisiä toiveita AC-tapaamisiin. Ensimmäisessä tapaamisessa keskustelimme tästä enemmän ja tuolloin esitin, että voisimme joku kerta käydä läpi essee-vastauksen kirjoittamista tai muuta opiskelutaitoihin liittyvää teemaa. Opiskelijat eivät kokeneet tarvetta tähän vaan halusivat pitää tapaamisten sisällön vapamuotoisemmassa keskustelussa. Vaikka kohtaamiset opiskelijoiden välillä jäivät pääasiassa AC-tapaamisiin, on kuitenkin nostettava esille, että kaksi opiskelijaa, joilla oli sama pääsykoetavoite löysivät ryhmän kautta toisensa. Kevään aikana he sopivat yhteisestä valmistautumisesta pääsykoelukemiseen.

Lähetin opiskelijoille kuusi sähköpostiviestiä/-kirjettä. Sähköpostiviestit olivat pääasiassa motivointiin ja informointiin pyrkiviä ryhmäviestejä. Marraskuussa lähestyin jokaista opiskelijaa henkilökohtaisella viestillä, jolloin pyrin huomioimaan jokaisen tilanteen henkilökohtaisemmin. Lähes kaikki opiskelijat reagoivat aina viesteihin ja kertoivat etenemisestään. Yksi opiskelija ei ilmoittautumisen jälkeen ollut minuun missään yhteydessä eikä ollut mukana tapaamisissa. Myöskään hänen opintonsa eivät olleet edenneet. Lähetin hänelle aina yhteiset viestit ja lisäksi muutamia ekstra-viestejä. Kesäkuun yhteisen viestin jälkeen, hän otti minuun yhteyttä. Hän kiitti viestistä ja totesi tarvitsevänsä vielä lisäopastusta opintojen jatkoilmoittautumiseen yms. Jonkin verran opiskelijat lähettivät vuoden aikana sähköpostitse kysymyksiä tms. suoraan minulle.

Pohdinta – ideoita jatkoon

Tsemppiryhmän tavoitteena oli antaa tehostettua ohjausta opiskeluun sitä haluaville opiskelijoille. Työskentelyssä ei tavoiteltu yksittäisten opintojakson sisällöllistä ohjausta vaan enempikin tavoiteltiin opiskelutaitojen ja opiskelun etenemiseen pyrkivää ohjausta. Keskeisenä ideana oli mahdollistaa myös opiskelijoiden välinen vertaisvuorovaikutus ja –ohjaus, joka etäopiskelussa voi olla vähäistä. Kokemukset tsemppiryhmästä jäivät kuitenkin melko ohueksi eikä ryhmä käynnistynyt odotetulla tavalla. Kuitenkin, vaikka opiskelijamäärä oli vähäinen ja itse toimintakin lukuvuoden aikana oli melko niukkaa, oli kokemus tsemppiryhmästä opettajan näkökulmasta tärkeä. Vähintäänkin yhtä tärkeää on yksittäisen opiskelijan kokemus saadusta tuesta ja ohjauksesta.

Opiskelijat ”tapasivat” toisiaan yhteisissä AC-seminaareissa, joissa aina käytiin läpi jokaisen opiskelijan kokemuksia opiskelusta. Opiskelijoiden välinen vuorovaikutus jäi pääasiassa näiden tapaamisten varaan. Optima ei innostanut opiskelijoita vuorovaikutukseen tapaamisten välillä. Toki on myös huomioitava, että ryhmä oli hyvin pieni, mutta ennen kaikkea uskon, että jokin toinen keskustelualusta olisi voinut toimia paremmin. Tällaiseen ”vapaa-muotoiseen”, ei-pakolliseen vuorovaikutukseen ja opiskelijoiden väliseen kohtaamiseen Optima on hieman jäykkä. Viestintäteknologian kehittymisen myötä myös verkkokeskustelujen odotetaan olevan mahdollista milloin ja missä tahansa, joka usein tarkoittaa mm. mobiililaitteiden kautta tapahtuvaa yhteydenpitoa (Laaksonen, Matikainen & Tikka 2013, 9). Optima ei tähän vielä sujuvasti taivu, joten luontevampi vapaamuotoisen keskustelun alusta olisi ehkä

jokin muu sosiaalisen median alusta kuten esim. Facebook tai yhteisöviestintäpalvelu WhatsApp.

Erilaisia ohjausmuotoja on kokeiltu myös tsemppiryhmän jälkeen. Startti-ryhmä aloitti seuraavana syksynä. Ryhmän tavoitteena oli tehdä opinnot hieman tiiviimmässä aikataulus-
sa. Opiskelijat kiinnostuivat ryhmästä ja ilmoittautuneita tuli tähän ryhmään runsaasti. Vaik-
ka alkuinnostus oli suurta, ryhmän toiminta hiipui. Vaikuttaakin siltä, että kun opiskelijat
ovat päässeet opinnoissaan käyntiin, he saavat riittävän ohjauksen aina kunkin opintojakson
yhteydessä eikä tällaiselle lisäohjaukselle ole enää tarvetta. Verkkokursseilla toteutuu usein
myös yhteisöllisyys ja vuorovaikutus.

Toisaalta on tiedossa, että moni opiskelija keskeyttää opintonsa. Suominen ja Nurmela
(2011, 32) jakavat opiskelijat tuki- ja ohjauspalvelujen tarpeen suhteen neljään ryhmään:
opiskelijat, jotka tarvitsevat palveluita, mutta eivät halua niitä; opiskelijat, jotka tarvitsevat
palveluita ja haluavat niitä; opiskelijat, jotka eivät tarvitse palveluita, mutta haluavat niitä
sekä opiskelijat, jotka eivät tarvitse eivätkä halua palveluita. Haasteellisinta on luonnollisesti
tavoittaa ensimmäisen ryhmän opiskelijat. Yhtenä kehitettävänä tavoitteena onkin tavoittaa
opintonsa keskeyttäneet opiskelijat ja löytää heille oikeita ohjauksen tapoja. Mielikuva etä-
opiskelusta on, että se on hyvin itsenäistä ja yksin suoritettavaa. Tänä päivänä tieto- ja vies-
tintätekniikka antavat kuitenkin paljon mahdollisuuksia vuorovaikutteiseen opiskeluun ja
ohjaukseen myös etäopiskelussa.

Lähteet

- Häkkinen, P., Silander, T. & Rautiainen, M. 2013. Kohti tulevaisuuden koulua ja uusia oppi-
misympäristöjä. Teoksessa P. Jääskelä, U. Klemola, M-L. Lerkkanen, A-M. Poikkeus, H.
Rasku-Puttonen & A. Eteläpelto (toim.) Yhdessä parempaa pedagogiikkaa. Interaktiivi-
suus opetuksessa ja oppimisessa. Jyväskylän yliopisto: Koulutuksen tutkimuslaitos,
139-143.
- Jyväskylän yliopiston avoin yliopisto. Jyväskylän avoimen yliopiston www-sivut. Luettu
11.1.2015. <https://www.avoin.jyu.fi>.
- Laaksonen, S-M., Matikainen, J. & Tikka, M. 2013. Tutkimusotteita verkosta. Teoksessa S-M.
Laaksonen, J. Matikainen & M. Tikka (toim.) Otteita verkosta. Verkon ja sosiaalisen
median tutkimusmenetelmät. Tampere: Vastapaino, 9-33.

- Ladonlahti, T., Uotinen, S., Mykkänen, J., Böök, M. L. & Saurén, K. 2013. Sähköisiä kohtauksia: tutkimusmenetelmäopinnot verkossa. Teoksessa P. Jääskelä, U. Klemola, M-L. Lerkkanen, A-M. Poikkeus, H. Rasku-Puttonen & A. Eteläpelto (toim.) Yhdessä parempaa pedagogiikkaa. Interaktiivisuus opetuksessa ja oppimisessa. Jyväskylän yliopisto: Koulutuksen tutkimuslaitos, 53-59.
- Löfström, E. & Nevgi, A. 2009. Verkko-opetuksen linjakkuus ja yhteisöllinen oppiminen. Teoksessa S. Lindblom-Ylänne & A. Nevgi (toim.) Yliopisto-opettajan käsikirja. Helsinki: WSOYpro, 300-317.
- Ohjaussuunnitelma 2013. Jyväskylän yliopiston avoimen yliopiston ohjaussuunnitelma. Jyväskylän yliopiston avoimen yliopiston ja sen yhteistyöoppilaitosten henkilöstön sekä opiskelijoiden käyttöön. Uudistettu 11.2.2013. Luettu 11.1.2015. Saatavilla <https://www.avoin.jyu.fi/lomakkeet-ja-tiedostot/opiskelu/ohjaussuunnitelma>.
- Onnismä, J. 2007. Ohjaus- ja neuvontatyö. Aikaa, huomiota ja kunnioitusta. Helsinki: Gaudeamus.
- Penttinen, L. & Plihtari, E. 2011. Vertaisryhmä opiskelun tukena – ryhmäohjauksen pedagogisia haasteita. Teoksessa L. Penttinen, E. Plihtari, T. Skaniakos & L. Valkonen (toim.) Vertaisuus voimavarana ohjauksessa. Jyväskylän yliopisto, 55-75.
- Suominen, R. & Nurmela, S. 2011. Verkko-opettaja. Helsinki: WSOYpro.